

## F. t. l. om produktansvar

ge produkt, hæfter sidstnævnte producent efter gældende ret også for skader, som skyldes sådanne fejl. Producenten af det færdige produkt vil imidlertid som udgangspunkt have mulighed for at gennemføre regres mod producenten af delproduktet.

Skyldes fejlen derimod, at de anvendte råvarer ikke havde eller ikke kun havde de kendte og ønskede egenskaber, beror ansvarsbedømmelsen på, om afvigelsen skyldes en fejl fra producentens side. Det er klart, at producenten må sørge for omhyggeligt at kontrollere og undersøge de anvendte råvarer og om nødvendigt lade dem bearbejdes med henblik på at frasortere uønskede elementer. I enkelte tilfælde vil det ikke kunne bedømmes som fejl, at råvarer ikke er frasorterede, men er indgået i produktionen af det færdige produkt. Dette er særligt klart, hvis defekten ved råvaren skyldes en udviklingsskade.

Ved *udviklingsskader* kan risikoen for skade ikke forudses på baggrund af den tilgængelige videnskabelige og tekniske viden, på det tidspunkt hvor produktet blev markedsført. Det er først gennem f.eks. omfattende brug eller ny forskning, det viser sig, at produktet har skadevoldende egenskaber. Udviklingskader kan f.eks. forekomme inden for lægemiddelbranchen og den kemiske industri, og der antages efter gældende ret ikke at være ansvar herfor.

Også for så vidt angår *systemskader*, er der efter gældende ret ansvarsfrihed for producenten. Systemskader er skader, som skyldes en kendt, men uundgåelig risiko ved produktet. Som eksempler på sådanne produkter kan nævnes tobak og spiritus. En række produkter med systemfejl produceres endvidere, fordi de efter en helhedsvurdering er nyttige. Dette kan f.eks. gælde lægemidler, hvor bivirkninger ikke er ualmindelige.

Som anført ovenfor er der ikke helt afklaret, hvor strengt produktansvaret er. På nogle områder synes der efter retspraksis at blive stillet så strenge krav ved culpabedømmelsen og bevisvurderingen, at man ikke kan beskrive ansvaret som et culpaansvar i sædvanlig forstand, idet retstilstanden tenderer hen imod et objektivi ansvar. Således tillægges individuelle undskyldende omstændigheder f.eks. som udgangspunkt ingen betydning, når der udøves et professionelt skøn.

## 2.2. Ansvar for mellemhandlere

Efter gældende ret er en mellemhandler, dvs. enhver, der som led i sin erhvervsvirksomhed videre sælger, udlejer, eller på anden måde omsætter et produkt, som udgangspunkt ansvarlig efter en culpapregel for produktskader. Mellemhandleren bliver herefter selvstændigt ansvarlig i de situationer, hvor han ved sin behandling af produktet har gjort dette

farligt, eller hvis han ved en fejl ikke har opdaget en fare ved produktet. Da mellemhandlerens varekendskab ofte er begrænset, og da hans undersøgelsesmuligheder i de fleste tilfælde er små, vil det kun sjældent blive bedømt som en fejl, at han ikke har opdaget faren ved et produkt. Færdigvarekontrollen hører til producentens forpligtelser, og mellemhandleren vil normalt have opfyldt sin undersøgelsespligt overfor forbrugeren, hvis han har foretaget en relativt overfladisk besigtigelse med henblik på at konstatere, om der f.eks. foreligger transportskader.

Mellemhandlerens muligheder for at behandle produktet forkert har i praksis større betydning end hans ansvar for tilsidesættelse af undersøgelsespligten. Behandlingsfejl kan dels forekomme som fejl ved udlevering og forvekslingsfejl, og dels ved en ændring af produktet, som gør dette farligt. Mellemhandleren kan f.eks. have opbevaret produktet forkert eller have udsat det for unormal påvirkning. Det er som udgangspunkt mellemhandlerens pligt at opnå et sådant varekendskab, at produktændringer af denne karakter undgås, og han ifalder derfor ansvar herfor, såfremt tilsidesættelsen af denne pligt, må bedømmes som en fejl eller forsømmelse. Mellemhandlerens culpaansvar bedømmes i praksis relativt strengt, specielt i de situationer, hvor produktet kræver særlig opmærksomhed og agtpågivenhed. Det gælder f.eks. salg af lægemidler, plantegifte, fyrværkeri m.v..

Det er i den juridiske teori den overvejende opfattelse, at mellemhandleren *ved siden af* culpaansvaret hæfter på objektivi grundlag for producentens ansvar for produktskader. På baggrund af de relativt få retsafgørelser på området er det imidlertid ikke muligt at afgøre, hvorvidt domstolene anvender en regel om objektivi hæftelsesansvar for fejl i tidligere led, herunder hos producenten, eller om afgørelserne træffes på grundlag af en risikoafvejning.

## 3. Lovforslaget

### 3.1. Ansvarsgrundlaget

Produktansvar efter de foreslåede nye regler påhviler producenten. Men efter lovforslagets § 11 hæfter mellemhandlere umiddelbart over for skadelidte for erstatning efter den foreslåede lovs kapitel 3. Dette indebærer, at mellemhandlere »indestår« for det ansvar, som kan pålægges en producent efter loven om begreberne producent og mellemhandler, se neden for i nr. 3.3.–3.4. Når der i det følgende gives en beskrivelse af producentens ansvar og betingelserne herfor, angives samtidig betingelserne for mellemhandlerens hæftelsesansvar. Mellemhandlere hæfter jo efter forslaget kun i det omfang, der kan oplægges producenten ansvar efter de foreslåede lovregler,